

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

د روژې له احكامو څخه

پښتو

بشتو

من أحكام الصيام

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ
بِرِئَاسَةِ الشُّؤْنِ الدِّيْنِيَّةِ بِالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

مِنَ أَحْكَامِ الصَّيَامِ

د روزې له احكامو څخه

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ

بِرئاسة الشُّؤْنِ الدِّيْنِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

لومړۍ مبحث

د روژې معنا، او د رمضان د روژې وجوب

لومړۍ: د روژې معنا:

روژه: د الله عبادت کول دي د هغو شيانو څخه په ځان ساتلو چې روژه ماتوي د سهار راختلو څخه تر لمر لوېدلو پورې.

دويم: د رمضان د روژې وجوب:

د رمضان روژه د اسلام له ارکانو څخه ده چې د مسلمان دين پرې ولاړ دی. روژه پر ټولو امتونو فرض شوې ده که څه هم د زمانې او کيفيت له اړخه توپير لري؛ لکه څرنګه چې الله تعالی فرمايي: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ [البقرة: ۱۸۳]، ژباړه: «اې هغو کسانو چې ايمان يې راوړی دی! پر تاسو باندې روژه فرض کړې شوې ده لکه چې فرض کړې شوې وه پر هغو کسانو چې له تاسو نه مخکې وو، د دې لپاره چې تاسو متقيان شئ». (البقرة سورت: ۱۸۳ آيت)، او "کتب" په دې معنا چې فرض ګرځول شوې ده.

د روژې وجوب په کتاب، سنت او اجماع باندې ثابت دی.

- اما د کتاب دليل يې: د الله تعالی دغه قول دی چې فرمايي:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ

مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾ أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ ... ﴿البقرة: ١٨٣ -

١٨٤﴾. ژباړه: «اې هغو كسانو چې ايمان يې راوړى دى! پر تاسو باندې

روژه فرض كړى شوې ده لكه چې فرض كړى شوې وه پر هغو كسانو

چې له تاسو نه مخكې وو، د دې لپاره چې تاسو متقيان شئ * د شمېرل

شويو ورځو روژې دي». (البقرة: ١٨٣ - ١٨٤).

- اما د سنت دليل يې: د هغه صلى الله عليه وسلم دغه قول دى چې

فرمايي: (بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا

رَسُولُ اللَّهِ، وَإِقَامِ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ).

ژباړه: «اسلام پر پنځو شيانو بنا دى، د دې گواهي چې له الله پرته د

بندگۍ وړ هېڅوك نه شته او محمد د الله رسول دى، لمونځ قايمول،

زكات وركول، د رمضان روژه نيول او د بيت الله حج كول»^(١).

- او د اجماع څخه يې دليل: ټولو مسلمانانو په دې اتفاق كړى چې

د رمضان روژه فرض ده، او چا چې د دې روژې څخه انكار وكړ، هغه

(١) متفق عليه، بخاري په (٨) شمېره (١١/١)، او مسلم، په (١٦) شمېره (٣٤/١) روايت

كړي دي.

دویم مبحث د رمضان میاشت فضیلتونه

د دې سترې میاشت لپاره سترې ځانگړتیاوې دي چې د نورو میاشتو څخه یې ځانگړې کوي، له هغو جملې څخه:

(۱) په دې میاشت کې قرآن کریم نازل شوی دی، لکه څرنګه چې الله تعالی فرمایي: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ...﴾ [البقرة: ۱۸۵]. ژباړه: «رمضان هغه میاشت ده چې قرآن په کې نازل کړی شوی دی». (البقرة سورت: ۱۸۵ آیت).

(۲) په دې میاشت کې د جنت دروازې خلاصېږي؛ ځکه چې په دې کې ډېر نېک اعمال ترسره کېږي.

(۳) په دې میاشت کې د دوزخ دروازې بندېږي؛ ځکه چې په دې کې ډېر گناهونه کمېږي.

دغه خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې قول کې ذکر شوې ده: (إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فَتُحَّتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ). ژباړه: «کله چې رمضان راشي، د جنت دروازې خلاصېږي، او د دوزخ دروازې بندېږي، او شیطانان په ځنځیرونو تړل

کېږي»^(۱).

٤) او همدارنگه له فضيلتونو څخه يې د رسول الله صلى الله عليه وسلم دغه قول دی چې فرمايي: (ما مِنْ حَسَنَةٍ يَعْمَلُهَا ابْنُ آدَمَ إِلَّا كَتَبَ لَهُ عَشْرَ حَسَنَاتٍ إِلَى سَبْعِ مِائَةٍ ضَعْفٍ، قَالَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ: إِلَّا الصَّيَامَ فَإِنَّهُ لِي، وَأَنَا أَجْزِي بِهِ يَدْعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِي، الصَّيَامُ جَنَّةٌ. لِلصَّائِمِ فَرَحَتَانِ: فَرَحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرَحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ. وَلِخُلُوفِ فَمِ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمَسْكِ). ژباړه: «د بنی آدم د هر عمل نیکی یو په لسه تر اووه سوه چنده پورې زیاتېږي، الله تعالی فرمایي: پرته له روژې څخه، چې هغه زما لپاره ده او زه پرې اجر ورکوم، ځکه هغه زما لپاره خپل خواهشات او خوراک پریردي، او روژه ډال دی، د روژه دار لپاره دوه خوښۍ دي چې خوشحاله کوي یې: کله چې روژه ماته کړي نو خوشحاله شي او کله چې د خپل رب سره مخ شي نو په خپله روژه خوشحاله شي، او د روژه دار انسان د خولې بوی د الله تعالی په نزد د مشکو له بوی څخه پاکیزه دی»^(۲). نو د روژې څو چنده کېدل په شمېر

(۱) متفق علیه، بخاري په (۱۸۹۸) شمېره (۲۵/۳)، او مسلم په (۱۰۷۹) شمېره (۷۵۸/۲)

روایت کړي دي.

(۲) نسائي په الکبری شمېره ۲۵۳۶ (۱۳۱/۳) کې نقل کړی دی.

پورې محدود نه دي.

۵) ځکه چې په روژه کې د نورو عبادتونو په پرتله اخلاص ډېر وي؛ د هغه صلی الله علیه وسلم د قول پر اساس چې فرمایي: (تَرَكَ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ وَشَرَابَهُ مِنْ أَجْلِي). ژباړه: «زما لپاره یې خپل شهوت، خواړه او څښاک پرېښود»^(۱).

۶) الله تعالی د روژه نیوونکو لپاره د جنت یوه دروازه ځانگړې کړې ده چې (ریان) نومېږي، چې له هغې څخه نور څوک نه شي ننوتلی. ۷) د روژه نیوونکي لپاره یوه دعا ده چې نه ردېږي؛ لکه څرنگه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په دې حدیث کې فرمایي: (لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةٌ لَا تُرَدُّ). ژباړه: «د افطار پر وخت کې د روژه نیوونکي لپاره داسې دعا ده چې نه ردېږي»^(۲).

۸) او د هغه صلی الله علیه وسلم دغه قول: (مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ). ژباړه: «څوک چې د رمضان روژه په

(۱) مخکنی تخریج و گورئ.

(۲) ابن ماجه په شمېره ۱۷۵۳ (۷۷۵/۱) کې نقل کړی دی.

ايمان او د ثواب په نيت ونيسي؛ د هغه مخکني گناهونه بخښل کېږي»^(۱).
 نو مسلمان لپاره اړين ده چې بايد د ايمان او ثواب په نيت روژه ونيسي
 ترڅو اجر او د گناهونو بخښنه ترلاسه کړي.

درېم مبحث

هغه څه چې د رمضان مياشت داخلېدل ثابتوي

د رمضان مياشت داخلېدل په دوو شيانو باندې ثابتېږي:

(۱) د رمضان هلال - سپوږمۍ - لېدل؛ لکه څرنگه چې رسول الله صلی
 الله عليه وسلم په دې حديث کې فرمايي: (إِذَا رَأَيْتُمُ الْهَالَ فَصُومُوا، وَإِذَا
 رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا، فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَقْدُرُوا لَهُ)، ژباړه: «کله مو چې هلال -
 سپوږمۍ - وليده، نو روژه ونيسئ، او کله مو چې هلال - سپوږمۍ - وليده،
 نو روژه ماته کړئ، او که ليدل يې ناشونی وي، نو د شعبان مياشت بشپړه
 کړئ»^(۲)، او همدارنگه فرمايي: (لَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْا الْهَالَ، وَلَا تُفْطِرُوا
 حَتَّى تَرَوْهُ). ژباړه: «تر هغه چې سپوږمۍ - هلال - مو نه وي ليدلی روژه

(۱) متفق عليه، بخاري په (۳۸) شمېره (۱/۱۶)، او مسلم په (۷۶۰) شمېره (۱/۵۲۳) روايت
 کړی دی.

(۲) امام احمد په المسند شمېره ۶۳۲۳ (۱۰/۴۰۲)، او نسائي په الكبرى شمېره ۲۴۴۶
 (۱۰۲/۳) کې نقل کړی دی.

مه نيسئ، او تر هغه چې مو نه وي ليدلي روژه مه ماتوي»^(۱).

(۲) که چېرې سپوږمۍ - هلال ونه ليدل شي، نو د شعبان مياشت دېرش ورځې بشپړ کړئ؛ لکه څرنگه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: (الشَّهْرُ تِسْعٌ وَعِشْرُونَ لَيْلَةً، فَلَا تَصُومُوا حَتَّى تَرَوْهُ، فَإِنْ غَمَّ عَلَيْكُمْ فَأَكْمِلُوا الْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ). ژباړه: «مياشت نهه ويشت شپې دي، نو تر هغه وخته پورې روژه مه نيسئ چې هلال ونه وينئ، که چېرې ليدل يې نا شوني وي، نو دېرش ورځې بشپړې کړئ»^(۲).

څلورم مبحث

روژه کې نیت

نیت د هر عمل د صحت لپاره شرط دی، د رمضان د روڙي لپاره نیت اړین دی چې باید له شپې څخه نیت وشي؛ لکه څرنگه چې رسول الله صلی الله عليه وسلم فرمايي: (مَنْ لَمْ يُبَيِّتِ الصِّيَامَ قَبْلَ الْفَجْرِ، فَلَا صِيَامَ لَهُ). ژباړه: «چا چې د روڙي نیت د سهار نه مخکې ونه کړو نو د هغه

(۱) متفق عليه، بخاري په (۱۹۰۶) شمېره (۲۷/۳)، او مسلم په (۱۰۸۰) شمېره (۷۵۹/۲) روایت کړی دی.

(۲) متفق عليه، بخاري په (۱۹۰۷) شمېره (۲۷/۳)، او مسلم په (۱۰۸۱) شمېره (۷۶۲/۲) روایت کړی دی.

شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله وايي: ژباړه: "څوك چې پوهيږي چې سبا رمضان دى او غواړي روژه ونيسي، نو د روژې نيت يې كړى دى، كه هغه په ژبه نيت وكړي يا نه. دا د ډېرى مسلمانانو عمل دى، چې ټول يې د روژې نيت لري"^(۲).

پنځم مبحث

روژه پر چا باندي فرض ده؟

روژه پر هر مسلمان، بالغ او عاقل فرض ده.

كه چېرې روغ او مقيم وي: نو پرې فرض دى چې روژه ونيسي. او كه چېرې ناروغ وي: نو پرې فرض دى چې قضا يې راوړي. او كه چېرې روغ وي او مسافر وي: نو هغه اختيار لري چې روژه نيسي او كه افطار كوي، خو افطار غوره دى.

- او روژه پر كافر فرض نه ده، او له هغه څخه نه قبلېږي، او كه چېرې د رمضان د مياشتې په جريان كې توبه وكړي، نو پاتې ورځې بايد روژه ونيسي، او تېر شويو ورځو قضا ورباندي نشته كوم چې د كفر په

(۱) نسائي په الكبرى (۲۶۵۲) شمېره (۱۷۰/۳) كې روايت كړى دى.

(۲) الفتاوى الكبرى (۴۶۹/۲).

حالت کې و.

- او روژه پر کوچنی فرض نه ده، خو که چپرې ممیز وي، نو روژه يې صحيحه ده، او هغه لپاره په نفل کې حسابېږي.

- روژه پر لېوني فرض نه ده، که څه هم د لېونتوب په حالت کې روژه ونيسي، روژه يې صحيح نه ده؛ ځکه چې نیت شتون نه لري.

شپږم مبحث

څوک د روژې په نه نيولو سره معذور دي؟

په رمضان کې د روژې په نه نيولو سره لاندې کسان معذور دي:

(۱) هغه ناروغ چې روژه پرې سخته وي، نو هغه لپاره افطار کول مستحب دی.

(۲) هغه مسافر چې په سفر کې وي، او يا د رمضان مياشت کې د سفر تصميم ونيسي او د سفر مسافه يې اتيا کيلو متره او يا له دې څخه ډېره وي.

(۳) د حيض او نفاس په موده کې، حايضه او نفاس باندې روژه نيول حرام دي؛ لکه څرنگه چې عائشه رضي الله عنها وايي: ژباړه: «مور ته به دا را پېښ شو، نو مور ته به د روژې د قضا راوړلو امر وشو، مگر د

لمانځه د قضا راوړلو امر به نه کېده»^(۱).

۴) هغه څوک چې اوږدمهاله ناروغي ولري او د درملنې تمه يې نه کېږي او د دوامداره ناتوانۍ له امله نشي کولی روژه ونيسي، بايد خپله روژه ماته کړي او د هرې ورځې په بدل کې يو مسکين ته نيمه پيانه (صاع) غنم يا نور خواړه ورکړي، او پر هغه د روژې قضا نه شته.

۵) هغه بودا کس چې د روژې نيولو توان نه لري، بايد خپله روژه ماته کړي او د هرې ورځې په بدل کې يو مسکين ته خواړه ورکړي، او هغه باندې قضا نه شته.

۶) که چېرې اميندواره يا شېدې ورکونکې ښځه د روژې له امله ځان يا خپلو ماشومانو ته د زيان رسولو وېره ولري، نو بايد روژه ماته کړي او قضا يې راوړي، که چېرې هغه يوازې د خپل ماشوم د وېرې له امله روژه ماته کړي، نو بايد د قضا د راوړلو سر بېره د هرې ورځې په بدل کې يو مسکين ته خواړه ورکړي.

اوم مبحث

(۱) مسلم په خپل صحيح په شمېره ۳۳۵ (۱/۲۶۵) کې نقل کړی دی.

د روژې ماتونکي

۱- جماع:

که چېرې يو څوک د روژې په مياشت کې د ورځې په اوږدو کې جماع وکړي، نو د هغه روژه باطلېږي، او هغه بايد د ورځې پاتې برخه له خوړلو او ښښلو څخه ډډه وکړي، هغه بايد توبه وباسي، بخښنه وغواړي، او د هغې ورځې قضا دې راوړي چې جماع يې کړې وه، او هغه بايد كفاره هم ورکړي، چې كفاره يې: د يو غلام آزادول دي، که هغه نه شي موندلی، نو بايد دوه مياشتې پرله پسې روژه ونيسي، او که دوه مياشتې پرله پسې روژه نشي نيولی، نو بايد شپيته مسکينانو ته خواړه ورکړي، هر مسکين ته نيمه پيانه (صاع) غنم يا نور هغه خواړه ورکړي چې په هيواد کې عام وي.

۲- د مني انزالول، د ښکلولو، لمس کولو، استمنا، يا مکرر ليدلو

له امله:

که چېرې د روژه لرونکي د دې لاملونو څخه د يو له امله انزال وشي، نو د هغه روژه باطلېږي، او هغه بايد خپلې روژې ته دوام ورکړي، د هغې ورځې قضا دې راوړي، او هغه باندې كفاره نشته، مگر هغه بايد توبه وکړي، او د خپلې کړنې څخه دې پښيانه شي، او بخښنه دې

وغواړي، او له هغو شيانو څخه دې ځان لرې وساتي چې شهوت راپاروي؛ ځکه چې هغه په يو ستر عبادت کې دی.

۳- په قصدي ډول خوړل او څښل.

۴- د روژه نيوونکي څخه د وينې اخيستل د حجامې، د رگ پرې کول، او يا د وينې د ورکولو لپاره د وينې راوېستل.

په حجامه کې اصل د رسول الله صلى الله عليه وسلم دغه قول دی: (أَفْطَرَ الْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ). ژباړه: «حجامه کوونکي او حجامه کېدونکي دواړو خپله روژه ماته کړه»^(۱).

شيخ الاسلام ابن تيمية رحمه الله وايي: "دا خبره چې حجامه کول روژه ماتوي، د ډېری حديث پوهانو نظر دی، لکه احمد بن حنبل، اسحاق بن راهويه، ابن خزيمة، ابن المنذر، او نور"^(۲).

د روژه لروونکي څخه په غير قصدي ډول د وينې بهېدل، لکه د پوزې وينه، د جراحت وينه، د غاښ ايستلو وينه، او داسې نور، دا په روژې باندې اغېز نه کوي.

(۱) بخاري په (۱۹۳۷) شمېره (۳۳/۳)، او احمد په خپل مسند کې په (۲۶۲۱۷) شمېره

(۲۷۸/۴۳) کې نقل کړی دی.

(۲) مجموع الفتاوى (۲۵۲/۲۵).

۵- کانگې کول:

دا د خولې له لارې له معدې څخه د خوړو يا څښاک قصدي ايستل دي، خو که هغه کانگې وکړي او په غير ارادي ډول ترې راوځي، نو دا د هغه په روژه اغيزه نه کوي؛ ځکه چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي: (مَنْ ذَرَعَهُ الْقَيْءُ فَلَيْسَ عَلَيْهِ قَضَاءٌ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَلَيْقُضِ). ژباړه: «هغه څوک چې پرته له اختياريه کانگې وکړي هغه باندې قضا نشته، او څوک چې په قصدي ډول کانگې وکړي بايد قضا راوړي»^(۱). د ذرعه معنا: غالبېدل دي.

اتم مبحث

د روژې مستحبات

(۱) پېشلمی؛ د انس بن مالک رضی الله عنه د حديث له مخې، چې وايي: رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل: (تَسَحَّرُوا؛ فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً). ژباړه: «پېشلمی -سحري- وکړئ؛ ځکه چې په سحري کې برکت دی»^(۲).

(۱) امام احمد په خپل مسند کې په (۱۰۶۶۳) شمېره (۲۸۳/۱۶)، او ترمذي په الجامع الكبير (۷۲۰) شمېره (۹۱/۲) کې نقل کړی دی.

(۲) متفق عليه، بخاري په (۱۹۲۳) شمېره (۲۹/۳)، او مسلم په (۱۰۹۵) شمېره (۷۷۰/۲)

۲) د پېشلمې ځنډول؛ تر هغه چې د سهار د راختلو وېره نه وي.

۳) د لمر لوېدو وروسته د روژې په ماتولو کې بېره کول. رسول صلی الله عليه وسلم وفرمايل: (لا تَزَالُ أُمَّتِي بِخَيْرٍ مَا أَخْرَوْا السَّحُورَ وَعَجَّلُوا الْفِطْرَ). ژباړه: «زما امت به تر هغه پورې په خیر کې وي تر څو چې پېشلمې ځنډوي او په روژه ماتولو کې بېره کوي»^(۱).

۴) په تازه کجورو روژه ماتول مستحب دي، که چېرې و نه موندل شي، په وچو کجورو دې روژه ماته کړي، که چېرې و نه موندل شي په اوبو دې روژه ماته کړي؛ د انس رضي الله عنه د قول په اساس: (كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُفْطِرُ عَلَى رُطَبَاتٍ قَبْلَ أَنْ يُصَلِّيَ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ رُطَبَاتٍ فَعَلَى تَمْرَاتٍ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَمْرَاتٍ حَسَا حَسَوَاتٍ مِنْ مَاءٍ). ژباړه: «د الله رسول صلی الله عليه وسلم به د لمانځه څخه مخکې په تازه کجورو سره روژه ماتوله، که تازه کجورې به نه وې، نو په وچو کجورو سره، او که هغه به هم نه وې، نو په څو غړپو اوبو سره به یې

روایت کړی دی.

(۱) احمد په خپل مسند په (۱۲۵۰۷) شمېره (۳۹۹/۳۵) کې روایت کړی دی.

۵) د روژه لرونکي لپاره مستحب دی چې د روژې د ماتولو پر مهال دې هغه دعاگانې وکړي چې خوښ یې وي، رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: **(إِنَّ لِلصَّائِمِ عِنْدَ فِطْرِهِ دَعْوَةً لَا تُرَدُّ)**. ژباړه: «د روژه ماتي پر وخت د روژه نیوونکي لپاره داسې دعا ده چې نه ردېږي»^(۲).

۶) د عبادتونو په ټولو بڼو کې زیاتوالی؛ لکه د قرآن کریم لوستل، د الله تعالی ذکر، قیام اللیل (تهجد)، د تراویح لمونځ، د سنتو لمونځ، صدقه ورکول، او د نیکی په لاره کې لگښت او انفاق کول؛ ځکه چې نېک کارونه بد کارونه له منځه وړي.

نهم مبحث

خبرتیاوې

• روژه لرونکی باید له دروغو، غیبت او ښکنځلو څخه ډډه وکړي، که څوک ورته سپکاوی یا ښکنځلې وکړي، نو هغه باید په ځواب کې ووايي: زه روژه یم.

رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایي: **(الصَّيَّامُ جُنَّةٌ فَلَا يَرْفُثُ وَلَا**

(۱) ابو داود په (۲۳۵۶) شمېره (۳۰۶/۲) روایت کړی دی.

(۲) ابن ماجه په (۱۷۵۳) شمېره (۷۷۵/۱) روایت کړی دی.

يَجْهَلُ، وَإِنْ أَمْرٌ قَاتَلَهُ أَوْ شَاتَمَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ مَرَّتَيْنِ. ژباړه: «روژه ډال دی نو بد رد دې نه وایي او په ناپوهۍ سره دې عمل نه کوي (چغې دې نه وهي)، که چیرته چا ورسره شخړه وکړه او یا یې ورته کنځلې وکړې، نو دوه ځله دې ووايي چې زه روژه داریم»^(۱).

• هغه څه چې روژه لرونکي لپاره منع دي: مضمضه او استنشاق کې مبالغه کول؛ ځکه چې ممکن اوبه د هغه معدې ته لاړې شي. نبي کریم صلی الله علیه وسلم فرمایي: (وَبَالِغٌ فِي الْإِسْتِنَاقِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا). ژباړه: «او په استنشاق کې مبالغه وکړه، مگر دا چې روژه اوسې»^(۲).

- مسواک وهل روژې ته ضرر نه رسوي، بلکې مستحب دی او د روژه لرونکي او نورو لپاره د ورځې په اول او اخر کې یې سپارښتنه کېږي، د صحیح قول پر اساس.

نسم مبحث

د رمضان قضا

(۱) بخاري په (۱۸۹۴) شمېره (۲۴/۳) روایت کړی دی.

(۲) ابو داود په (۲۳۶۶) شمېره (۳۰۸/۲)، او ترمذي په الجامع الکبیر (۷۸۸) شمېره

روایت کړی دی. (۱۴۷/۲)

څوك چې د رمضان په مياشت كې د كوم مشروع عذر له امله روژه ماته كړي، لكه هغه شرعي عذر چې له امله يې روژه ماتول جواز لري، يا د كوم حرام عذر له امله، لكه يو څوك چې د جنسي اړيكو (جماع) يا بل څه باندې خپله روژه باطله كړي، نو بايد د هغې قضا راوړي؛ لكه څنگه چې الله تعالى فرمايي: ﴿... فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ...﴾ [البقرة:

۱۸۴]. ژباړه: «(نو په هغه باندې) د نورو ورځو شميرل دي». (البقرة سورت: ۱۸۴ آيت). او هغه لره مستحب ده چې د قضا راوړلو لپاره بېره وكړي؛ ترڅو ذمه داري يې خلاصه شي، او دا مستحب ده چې قضا پرله پسې وي؛ ځكه چې قضا د ادا په څېر ده، كه څه هم هغه لره ځنډول يې جواز لري؛ ځكه چې وخت يې اوږد دی.

او همدارنگه هغه كولى شي په جلا توگه يې قضا يې راوړي، كه چېرې د شعبان تر پايه پورې د قضا شويو روژو په اندازه وخت پاتې وي، نو قضا په پرله پسې ډول اړينه ده؛ د وخت د كمښت له امله، او دا جواز نه لري چې د بل رمضان څخه وروسته يې پرته له كوم عذر څخه وځنډوي.

• څوك چې د روژې قضا تر راتلونكي رمضان پورې وځنډوي، دوه

حالتونه لري:

که چيرې هغه د کوم مشروع عذر له امله روژه وځنډوي، لکه دا چې

ناروغي يې تر راتلونکي رمضان پورې دوام وکړي، نو هغه بايد يوازې د

هغې كفاره ورکړي.

که چيرې هغه پرته له کوم عذر څخه روژه وځنډوي، نو هغه بايد د

روژې د قضاء سرپېره، د هرې ورځې په بدل کې د هيواد د اصلي خوراکي

توکو څخه نيمه پيماڼه (صاع) يو مسکين ته خواره ورکړي.

• د نفلي روژې نيول د هغه چا لپاره چې هغه باندې د قضا روژه

پاتي وي: که چا باندې د رمضان له روژې څخه څه پاتي وي، غوره دا

ده چې مخکې له نفلي روژې څخه، لومړی خپل قضا ترسره کړي، مگر،

که چيرې نفلي روژه داسې وي چې وخت يې تېرېږي، لکه د عرفې او

عاشورا روژې، نو په دې حالت کې د قضايي روژې څخه دې دمخه

روژه ونيسي، ځکه چې د قضايي روژې وخت اوږد دی، او د عاشورا او

عرفې وخت تېرېږي، مگر د شوال شپږ ورځې روژه نه نيسي مگر د

قضايي روژې وروسته.

دا هغه څه وو چې راتلول يې ممکن وو.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه وسلم تسليماً

کثیراً.

فهرست

۱. لومړۍ مبحث ۱
۱. د روژې معنا، او د رمضان د روژې وجوب ۱
۳. دویم مبحث ۳
۳. د رمضان میاشت فضیلتونه ۳
۶. دریم مبحث ۶
۶. هغه څه چې د رمضان میاشت داخلېدل ثابتوي ۶
۷. څلورم مبحث ۷
۷. روژه کې نیت ۷
۸. پنځم مبحث ۸
۸. روژه پر چا باندې فرض ده؟ ۸
۹. شپږم مبحث ۹
۹. څوک د روژې په نه نیولو سره معذور دي؟ ۹
۱۰. اوم مبحث ۱۰
۱۱. د روژې ماتوونکي ۱۱
۱۳. اتم مبحث ۱۳
۱۳. د روژې مستحبات ۱۳

د روژې له احكامو څخه

۱۵ نهم مبحث

۱۵ خبرتياوې

۱۶ لسم مبحث

۱۶ د رمضان قضا

رسالة الحرمين

د حرمين پیغام

د مسجد الحرام او مسجد نبوي زیارت کونکو لپاره لارښوونو
مواد په ژبو کې

